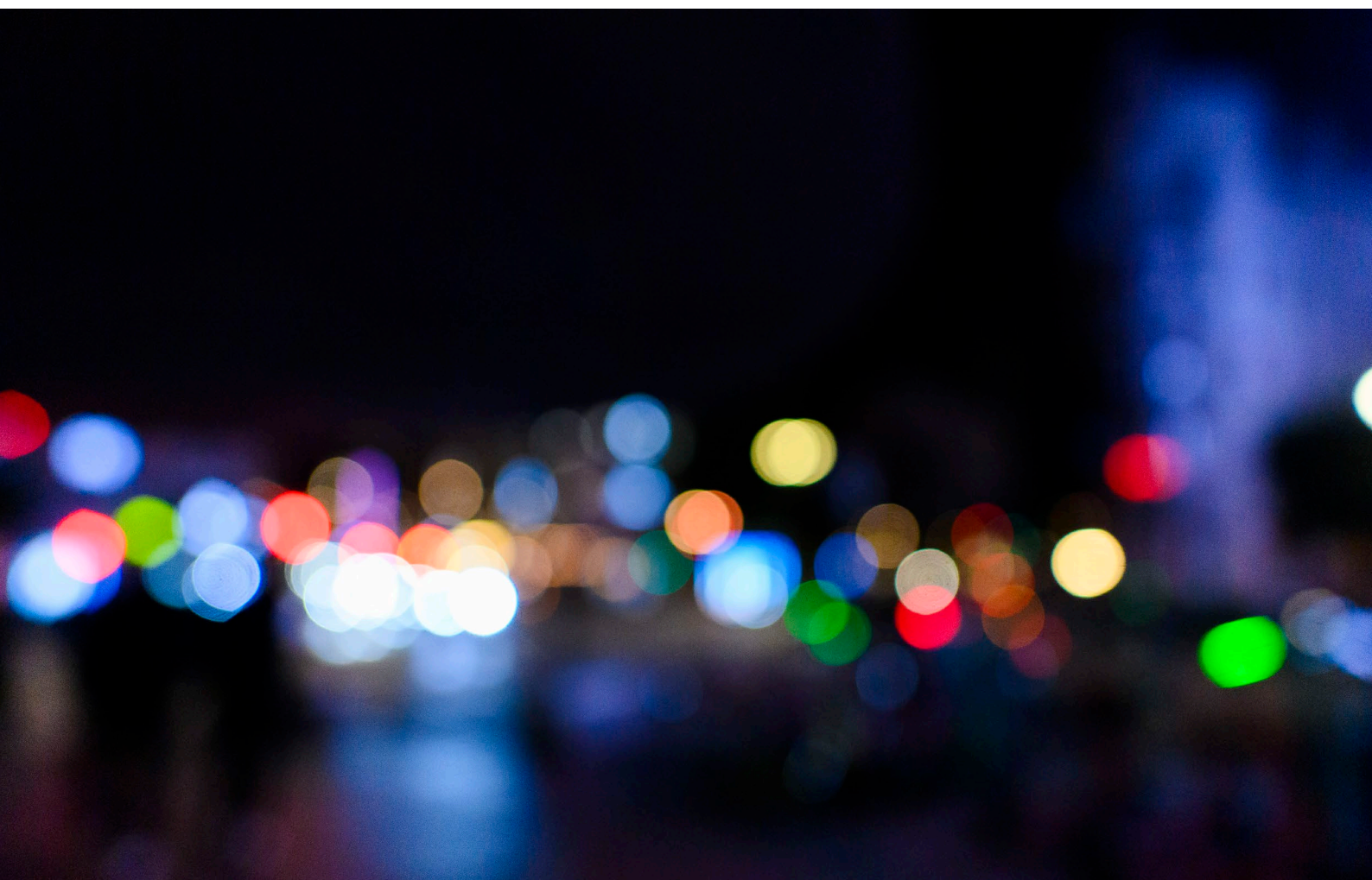

Redovisning av statliga medel till avhopparverksamhet

Rapport

Polismyndigheten, Nationella operativa avdelningen, april 2023

Utgivare: Polismyndigheten, Nationella operativa avdelningen, Box 12256, 102 26 Stockholm

Dnr: A077.218/2023 Saknr: 902

Omslagsfoto: Minna Ridderstolpe

Upplaga: Intrapolis

Innehåll

Innehåll	3
Sammanfattning	4
1 Regeringsuppdrag	5
2 Ansökningsförfarande	6
2.1 Beslut om fördelning av medel	6
2.2 Förutsättningar för att beviljas medel	6
2.3 Ansökan från kommun	7
2.4 Ansökan från myndighet	7
3 Redovisning	8
3.1 Sammanfattning av utbetalningar	8
3.2 Individärenden	8
3.3 Statens institutionsstyrelse	9
3.4 Socialstyrelsen	9
4 Utveckling 2020-2022	10

Sammanfattning

Polismyndigheten fick för 2022 ett anslag på totalt 72,5 miljoner kronor att använda till avhopparverksamhet.

Jämfört med året innan ökade antalet inkomna ansökningar om statliga medel till avhopparverksamhet markant. Under 2021 beviljades 28 ansökningar från kommuner och totalt tolv miljoner kronor betalades ut. Under 2022 beviljades 113 ansökningar från kommuner och 58 053 534 betalades ut.

Socialstyrelsen och Statens institutionsstyrelse ansökte om medel inom ramen för det myndighetsgemensamma arbetet med regeringsuppdraget¹ *Uppdrag att förstärka och utveckla arbetet med stöd till avhoppare i landet*.

Socialstyrelsen beviljades 291 000 kronor för inköp av tjänst i syfte att synliggöra processen för en avhoppare samt för att identifiera vilka insatser och aktörer som ingår.

Statens institutionsstyrelse beviljades 905 000 kronor för ett utvecklingsarbete med avhopparverksamhet för barn.

Under 2022 beviljades till skillnad från tidigare år inga ansökningar om direkt verksamhetsstöd till privata aktörer.

¹ Regeringen (2021) *Uppdrag att förstärka och utveckla arbetet med stöd till avhoppare i landet*. Ju2021/03331. Justitiedepartementet

1 Regeringsuppdrag

I regleringsbrev för budgetåret 2022 avseende Polismyndigheten anges att högst 22 500 000 kronor får användas för bidrag till organisationer som hjälper personer att lämna ett liv i kriminalitet (avhopparverksamhet).

I ändringsbeslut² för budgetåret 2022 avseende Polismyndigheten, daterat 30 juni 2022, utökades summan till att högst 72 500 000 kronor får användas för bidrag till organisationer som hjälper personer att lämna ett liv i kriminalitet (avhopparverksamhet), varav högst 10 000 000 kronor får betalas ut i form av direkt verksamhetsstöd, och för kostnader med anledning av beslut³ avseende uppdrag om att förstärka och utveckla arbetet med stöd till avhoppare i landet.

Enligt regleringsbrev för budgetåret 2023 ska Polismyndigheten senast den 2 maj 2023 lämna en redovisning till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) avseende vilka organisationer som erhållit bidrag och vad bidragsmedlen har använts till.

² Regeringen (2022) Ändringsbeslut. *Regleringsbrev för budgetåret 2022 avseende Polismyndigheten*. JU2022/01535; JU2022/02207 delvis.

³ Regeringen (2021) *Uppdrag att förstärka och utveckla arbetet med stöd till avhoppare i landet*. Ju2021/03331. Justitiedepartementet.

2 Ansökningsförfarande

2.1 Beslut om fördelning av medel

Polismyndigheten fattade den 8 april 2022⁴ beslut om fördelning av statliga medel till avhopparverksamhet för 2022 gällande det initiala beloppet om 22,5 miljoner kronor. Av beslutet framgår att anslaget för avhopparverksamhet 2022 ska fördelas på de ansökningar, kopplade till enskild individ, som inkommer till Polismyndigheten via en kommun. Det innebär att inget direkt verksamhetsstöd beviljades.

Till det utökade anslaget tillkom möjligheten att bevilja medel inom ramen för det myndighetsgemensamma regeringsuppdraget. Beslutet att inte betala ut direkt verksamhetsstöd till privata verksamheter omprövades dock inte.

2.2 Förutsättningar för att beviljas medel

För att kunna beviljas medel för individärende krävs att definitionen och de övriga förutsättningar som Polismyndigheten ställer är uppfyllda. Inom ramen för det myndighetsgemensamma arbetet har en ny definition för avhoppare tagits fram.

En avhoppare definieras som en individ som har valt att lämna organiserad brottslighet och som bedöms vara i behov av samhällets stöd och skydd för att fullfölja detta.⁵

I Polismyndighetens handbok om avhopparverksamhet⁶ framgår även övriga förutsättningar som ska vara uppfyllda för att ingå i Polismyndighetens avhopparverksamhet. Sammanfattningsvis ska följande förutsättningar vara uppfyllda:

- individen uppfyller definitionen av avhoppare
- individen uppfyller följande fyra krav för att ingå i avhopparverksamhet
 - han eller hon är motiverad
 - han eller hon har samtyckt till informationsutbyte
 - han eller hon har skrivit under formuläret med förutsättningar

⁴ Polismyndigheten (2022) *Fördelning av statliga medel till avhopparverksamhet för 2022*. Beslut Noa 92/2022 (diarienummer A155.489/2022).

⁵ Denna definition är gemensam för Polismyndigheten, Kriminalvården, Statens institutionsstyrelse och Socialstyrelsen (se Slutredovisning av uppdraget att förstärka och utveckla arbetet med stöd till avhoppare i landet med förslag om den aktör som ska ha det nationellt samordnade ansvaret för avhopparverksamhet m.m.; Justitiedepartementet JU 2021:D).

⁶ Polismyndigheten (2023). *Polismyndighetens handbok om avhopparverksamhet*. PM 2023:6.

- han eller hon är inte en bevisperson
- kommunens socialtjänst har fattat beslut om stödinsatser för individen.

Det krävs även att den sökande kommunen har kontakt med regional eller lokal avhopparsamordnare vid Polismyndigheten som bifogar ett utlåtande till ansökan för att medel ska kunna beviljas.

2.3 Ansökan från kommun

Vid Polismyndigheten finns en nationell samordningsfunktion som har i uppdrag att administrera de tilldelade bidragsmedlen. Ansökningarna bereds i Polismyndighetens brottsoffer- och personsäkerhetsråd och avdelningschefen vid nationella operativa avdelningen eller den som uppdraget har delegerats till fattar beslut om fördelning.

Information om möjligheten att ansöka om anslag förmedlas i interna forum för avhopparverksamhet inom Polismyndigheten, på polisen.se och under 2022 med hjälp av Socialstyrelsen som skickade ut information till samtliga kommuner i landet.

2.4 Ansökan från myndighet

Ansökan om anslag inom ramen för det myndighetsgemensamma regeringsuppdraget har förmedlats och diskuterats på de myndighetsgemensamma mötena och därefter har ansökningar skickats in till Polismyndigheten. Avdelningschefen vid nationella operativa avdelningen eller den som uppdraget har delegerats till har fattat beslut om tilldelning.

3 Redovisning

3.1 Sammanfattning av utbetalningar

Totalt har Polismyndigheten under 2022 fördelat 59 249 534 kronor till avhopp-parverksamhet. Anslaget har fördelats enligt följande:

Ansökan	Beviljat belopp
Kommuner	58 053 534
Statens institutionsstyrelse	905 000
Socialstyrelsen	291 000
Totalt:	59 249 534

3.2 Individärenden

Kommuner som ansöker om statliga medel ska använda medlen som stöd i enskilda avhoppärenden. Medlen får fördelas till etablerade externa organisationer om kommunen väljer att ta hjälp av sådana. Ansökan ska bland annat innehålla förslag på individuell handlingsplan. Handlingsplanen ska omfatta vård- och stödtjänster som utförs av externa organisationer.

Under 2022 betalades totalt **58 053 534** kronor ut till kommuner för att stödja avhoppare att lämna organiserad brottslighet.

Under 2022 hanterades totalt 124 ansökningar om bidrag till avhopparverksamhet. Dessa har hanterats enligt följande:

- Under året beviljades 113 ansökningar från 28 kommuner.
- De kommuner som beviljats statliga medel tillhör Skåne, Stockholm, Uppsala, Värmland, Västra Götaland och Örebro län.
- 11 ansökningar avslogs på grund av att alla kriterier inte varit uppfyllda, att ansökan inte varit fullständig eller att ansökan inte kompletterats vid efterfrågan.

I de ärenden som Polismyndigheten under 2022 beviljat medel till har bidragen använts till individ- och behovsanpassade insatser för personer som vill förändra sitt kriminella leverne.

Exempel på insatser är följande:

- behandlingsprogram med fokus att bryta kriminella tankemönster
- missbruksbehandling
- individuell coaching för att bland annat behålla individens motivation och för att träna på sociala situationer

- psykologiska utredningar och behandlingar
- andra insatser för att förbättra den psykiska och fysiska hälsan.

En del av bidragen har använts till insatser för att återintegrera individen i samhället genom olika sysselsättningsåtgärder, stöd för att bilda nya nätverk och stöd till boendekostnader. Åtgärderna har varit skräddarsydda för den enskilde avhopparen.

På grund av den stora ökningen av anslag till Polismyndigheten som tillkom under sommaren 2022 betalades den största delen av anslaget från Polismyndigheten ut sent under året varför en uppföljning är för tidig att vidta.

3.3 Statens institutionsstyrelse

Inom ramen för det myndighetsgemensamma regeringsuppdraget har 905 000 kronor beviljats till Statens institutionsstyrelse för ett utvecklingsarbete med avhopparverksamhet för barn. Statens institutionsstyrelse har en pågående pilotverksamhet vid ett av myndighetens särskilda ungdomshem där verksamheten arbetar strukturerat med att identifiera och motivera samt samverka med socialtjänsten i avhopparärenden. Statliga medel har fördelats till en psykolog och en behandlingssekreterare som arbetar med avhopparverksamhet och tar fram en struktur för hur detta arbete ska bedrivas inom myndigheten. Genom pilotverksamheten är avhopparbetet riktat mot fler avdelningar och därmed fler ungdomar. Ökade resurser har möjliggjort mer tid att arbeta motiverande med individer som ingår i den målgrupp som avses med regeringsuppdraget.

3.4 Socialstyrelsen

Inom ramen för det myndighetsgemensamma regeringsuppdraget har Socialstyrelsen beviljats 291 000 kronor avseende inköp av tjänst för att kartlägga och synliggöra processen för en avhoppare samt för att identifiera vilka insatser och aktörer som ingår i arbetet.

Processkartläggningen visar en första myndighetsgemensam bild över hur processen för avhoppare i kriminalitet kan se ut idag. Processen visar de generella aktiviteter som sker innan, under och efter ett avhopp samt tydliggör vilka ansvar och roller som myndigheterna och andra aktörer har.

4 Utveckling 2020-2022

Anslaget har under de senaste åren ökat från 7,5 miljoner år 2020 till 72,5 miljoner år 2022. Nedan redovisas för höjningen avseende utbetalade medel i individärenden.

	2020	2021	2022
Summa beviljade medel till individärenden	5 130 000	12 000 000	58 053 534

Bild. Totala summan medel som beviljades till ansökningar från kommun gällande individ.

Även antalet beviljade ansökningar har mellan åren 2020 och 2022 ökat, från 12 ansökningar till 113. Under 2020 inkom färre ansökningar än vad det fanns anslag för varför inte hela beloppet betalades ut. Ökningen av antalet ansökningar har sannolikt påverkats av anslaget storlek men även av att avhoppverksamheten expanderat.

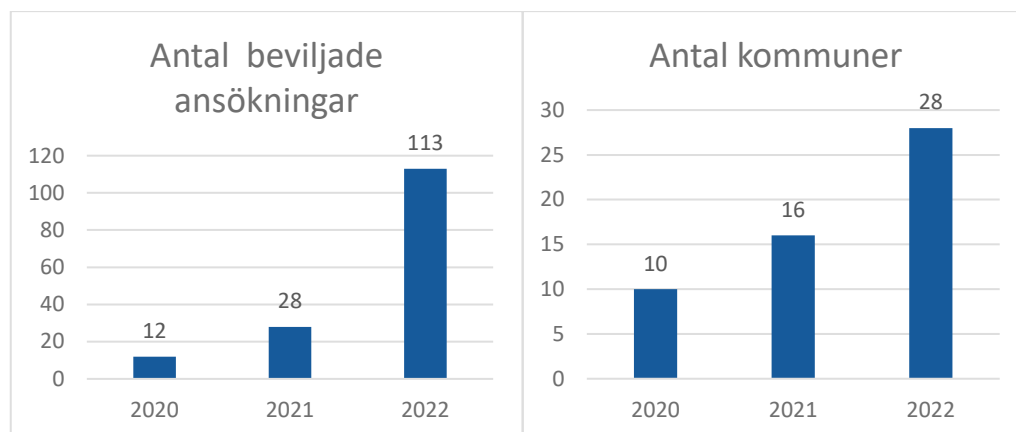

Bild. Antal beviljade ansökningar för individärenden fördelat på åren 2020-2022.

Bild. Antalet kommuner som ansökt om statliga medel för individärende fördelat på åren 2020-2022.

Antalet kommuner som ansökt om medel för individärenden har ökat vilket visar att avhoppverksamheten inte bara ökar i numerär utan även geografiskt. Under 2020 var det enbart 10 kommuner som beviljades medel medan det under 2022 var 28 kommuner.

Polismyndigheten bedömer att expansionen av avhoppverksamhet i kombination med bättre informationsinsatser kring möjligheten att ansöka om medel kommer medföra att allt fler kommuner kommer ansöka om medel och således etablera och förstärka egen avhoppverksamhet.